

הצבי והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסוז בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד ◆ פרשת אמור-בהר-בחוקותי תשפ"ג

גליון מס' 95 ◆ שנה ג'

דברי תורה
מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן וכו' לנפש לא יטמא בעמיו. פירש"י להזהיר גדולים על הקטנים. י"ל ע"ד העבודה, הנה גם אנשים גדולים שהם בבחי' כהנים וכיו"ב יש להם לפעמים נפילה ממדרגתם לבחינת קטנות לזמן מה, ובזמנים אלו צריך חיזוק יותר שלא להגרר אחר עצת היצה"ר כי הזמן מועד למכשול ח"ו, וז"ש להם לנפש לא יטמא בעמיו, עמיו לשון גחלים עוממות היינו שהאש הולך ונחלש, ואז צריך להזהר ביותר שלא יטמא במעשים רעים, וז"ש להזהיר גדולים על הקטנים היינו יתר זהירות צריך לגדולים בימי הקטנות.

אמור אל הכהנים וכו' ואמרת אליהם. פירש"י להזהיר גדולים על הקטנים. כפל לשון אמירה, אולי יש לפרש אמירה לשון הגבהה כמו את ד' האמרת היום [דברים כ יז] פירש"י שהוא לשון תפארת, היינו אמור לקטנים שהנם גדולים תגדיל מעלתם של האחרים גם אם הם קטנים ממך אדרבה תגביהם במאמריך.

כי אם לשארו. פירש"י אשתו, מה שנקראת אשתו שארו י"ל על שם מזונותיה כי האיש הוא חייב במזונותיה, ומזונות נקראו שאר כמו"ש שארה כסותה ועונתה [שמות כא י] פירש"י שארה מזונות.

וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדש יהיה לך כי קדוש אני ה' מקדשכם. בבעה"ט כתב, שלש קדושות בפסוק, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליתן לו מנה יפה ראשון. הנה באמת יש ארבע קדושות כדמסיים אני ד' מקדשכם, יש להוסיף גם לכבדו בזימון.

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצנכם תזבחו. מאי קמ"ל לרצונכם, פשיטא, הרי כבר כתב בראש ספר ויקרא יקריב אותו לרצונו לפני ה', וי"ל הכונה פי' עיקר הקרבן הוא לא זביחת הבהמה אלא זביחת הרצון ותאות הלב וז"ש 'לרצונכם' תזבחו.

עוד י"ל שתביאו תודה לד' לרצונכם כלומר בעודכם בבריאות ושלימות להודות על כל נשימה ונשימה עוד לפני שתתחייבו בקרבן תודה בעת ההכרח כשחייבים להודות על הנס וכיו"ב, וכמו שפירשו בספה"ק עה"פ [תהלים יג ו] ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי. פתח בבטחון ואני בחסדך בטחתי משמע שעדיין לא נושע, ועכ"ז יגל לבי בישועתך, בטוח אני בישועה ולכן אשירה כבר עתה לה' כי גמל עלי כאילו כבר גמל עלי חסדו, פי' קודם הישועה כבר אתן שירה כאילו כבר גמל עלי.

וכפשטיה דקרא [תהלים יח ד] מהולל אקרא ה' ומאויבי אוושע, פירש"י בהלולים אקרא ואתפלל לפניו תמיד כלומר אף לפני התשועה אני מהללו לפי שבטוח אני שאושע מאויבי. ובמדרש [שוח"ט שם] וז"ל מהולל אקרא ד' משובח אקרא אותך ומאויבי אוושע, א"ר יודן סרס המקרא ודרשהו אוושע מן אויבי מהולל, כשתושיעני מן אויבי אהלל אותך, ר' הונא בר אחא אמר כלפי יהושפט אמרו שנא' [דה"ב כ כב] ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ד' מארבים, שעד שלא היו השונאים באין עליו היה אומר שירה והשונאים נופלים לפניו עיי"ש, ובפסוק הקודם כתיב ויועץ אל העם ויעמד משררים לה' ומהללים להדרת קדש בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו, וכתב פירושו הרחיד"א בספר **חומת אנך** דהגם שהובטחו על יד נביא שה' יושיעם, נתעוררו הם להודות לה' דעי"ז יתרבו הרחמים ויגדל נא ישועת ישראל. וכן כתיב [תהלים צה ב] נקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו פי' המצודות נקדם עצמינו לבוא מול פניו בהודאת שפתיים להודות לו על הטובה הבאה עיי"ש. וזהו שאמר כאן וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצנכם תזבחו, פי' מרצונכם הטוב עוד קודם שתבא הישועה כבר אז תתנו מזמור לתודה.

פרשת בהר

ושבתה הארץ שבת לה'. פירש"י לשם ה' כמו שנאמר בשבת בראשית. י"ל כמו ביום השבת שהוא הנותן כח לכל ששת ימי המעשה וכמו"ש בזוה"ק [ח"ב פ"ח ע"א] זכור את יום השבת לקדשו, כתיב ויברך אלהי"ם את יום השביעי, וכתיב במן ששת ימים תלקטהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו, כיון דלא משתכח ביה מזוני מה ברכתא אשתכח ביה, אלא הכי תאנא כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין עיי"ש, כן הדבר בשנה השביעית אעפ"י שאין בה חריש וקציר ושבתה הארץ, עכ"ז היא הנותנת כח ומחיה לקרקע לשש שנים הבאות אחריה כמו שנאמר בשבת בראשית.

ולא תונו איש את עמיתו. פירש"י כאן הזהיר על אונאת דברים שלא יקניט איש את חבירו ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנאתו של יועץ. י"ל דזה נרמז בתיבת ולא תונו לשון הנאה, פי' לא תונו לא תהנו, שלא ישיאנו עצה לפי הנאתו וטובתו של יועץ.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך כי אני ה' אלהיכם. פירש"י ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנאתו של יועץ. נראה שפירש תיבות תונו משמעות הנאה וז"ש ולא תונו כלומר לא תהנו בעצה שאינה הוגנת לו, ואולי יש לפרש מלשון מקום כטעם [בראשית לב יח] למי אתה ואנה תלך, כלומר אל תשיאו עצה שילך לסחור במקום פלוני וכיו"ב שלא יגרע ממסחרך.

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך. פירש"י אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד. נראה כונת פירושו דלכאורה הוה ליה למימר ומטה רגלו כי הנופל על רגליו נופל ולא על ידו וכמו"ש [תהלים צד יח] אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני, לכן פירש שלא תניחהו ליפול על ראגליו כי אז יכבד עליך דהקימו אלא כל עוד שעומד על רגליו רק ידו מטה שאינו מצליח בפרנסתו ובמשלח ידו, אז והחזקת בו.

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. פירש"י יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה. הנה לפירושו רמז בחוקותי תלכו עמל התורה היינו לדרוש קראי בי"ג מדות ופלפולא דאורייתא וכיו"ב תורה שבע"פ, ואת מצותי תשמרו הם מצות התורה שבכתב, וכך איתא בזוה"ק [קו"ג ע"א] משפטי דא הוא אתר אחרא עילאה ומתחברין דא בדא בגין דהאי תורה שבכתב והאי תורה שבעל פה אם בחוקותי תלכו דא תורה שבע"פ ואת משפטי (פי' בעט"צ דהכונה למצותי) תשמרו דא תורה שבכתב.

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו וגו'. לכאורה היה אפשר לכללם יחד אם בחוקותי ובמצותי תלכו וכו', ולמה הפריד בין החוקים למצות, ויש לפרש ומצותי תשמרו הוא פועל יוצא, הנה כתב בשפ"א [תרנה] ושכר הזה שנכתב בתורה הוא ג"כ מצות, שכן רצונו ית"ש להיות עמי שומע לי וכו' ומצור דבש אשביעך, וכן פי' המשנה ששכר מצוה מצוה, שמה לי שרצונו ית' בעשיות המצוה או במה שברצונו להשביענו מטובו וכו' זה השכר עצמו מצוה ע"כ. ולפי"ז יתפרש הכתוב אם בחוקותי תלכו אזי ואת מצותי תשמרו היינו תקבלו שכר שזה עצמו הוא ג"כ בכלל מצותי.

והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע. יש לפרש והשיג לשון השגה, כתב **בשפת אמת** [תרלב] וז"ל וז"ש בחוקותי שתהיו עמלים בתורה, שלא להיות כונת הלימוד לידע ולהשיג, רק כדי שיוכל להתבטל אליו כראוי, ולרצות תמיד לבא למה שאינו משיג, וזה היגיעה תמיד בתורה להתבטל הדעת אל שלמעלה מהשגה, ועי"ז משיג יותר כדי להתבטל יותר עכ"ד. ולפי"ז הא לך פשוטו של מקרא, דיש היינו עמל ודע בתורה סותר ומפרק וכיו"ב, והשיג לכם דיש את בציר (התבטלות), ובציר ישיג את זרע היינו תורה כטעם ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת [ירמיה ב כא ברש"י] ושוב התבטלות וחוזר חלילה כנ"ל בשפ"א.

והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם. פירש"י אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה. וא"ת מה איכפת לנו שתעבור, ועוד מה ענין זה אצל חיה רעה, וי"ל והשבתי חיה רעה פי' קלי' רעה ויצר הרע כדאיתא בזוה"ק [קו"ג ע"ב], אבל אנשי חיל העוברים ממקום למקום הם גויים ובמלחמה נוהגים בגסות רוח והפקר ועלולים לקלקל את יושבי הארץ, לפיכך וחרב לא תעבור בארצכם.

וחרב לא תעבר בארצכם. תרגם אונקלוס ויוב"ע ודקטלין בחרבא לא יעדון בארעיכון, מקשים הלא בכל מקום לשון העברה מתורגם אעבר כמו אעברה בארצך [במדבר כא כב] מתרגם אעבר בארעך ולמה שינה כאן ותרגם יעדון, בספר **פנים יפות** כתב וז"ל בס"ס קרבן נתנאל כתב שטעות נפל בספרים שהוא לשון קללה והגיה לא יעירון בארעכון, ואין זה נכון לשבש כל הספרים עכ"ד, ונראה אולי לפרש שהוא לשון זמן קצר כטעם זמן ועידן, זמן הוא תמידי, ועידן היינו לפרק זמן כמו בעידן ריתחא [כתובות קו.], וז"ש לא יעדון בארעיכון כלומר חרב לא תעבור אפילו לא לפרק זמן קצר.

והפריתי אתכם והרביתי אתכם. פירש"י בפריה ורביה בקומה. מה ענין קומה זקופה אצל פריה ורביה, י"ל עפ"י המסופר בהקדמת הספר **אמרי יוסף** שפ"א היה הרה"ק האמרי יוסף זצ"ל בחדרו של רבינו מהרי"א בזידיטשוב בר"ה, ובמסדרון עמדו איש ואשתו שהיו חשוכי בנים וציוה להם רבינו שיבואו אליו בר"ה ביום שנפקדו שרה רחל וחנה כדי שיברכם, ביום ההוא יצא רבינו אליהם אל המסדרון פתאום שמע ריו"מ שצעק רבינו אל האשה בקול גדול 'שטיי גלייך' נבהל ריו"מ מצעקת רבינו זו, בנתיים חזר רבינו אל חדרו ואמר לריו"מ חז"ל אמרו כל אשה שאין לה בנים אין לה תקומה בפני בעלה, כמבואר במדרש [ב"ר ויצא פע"א א'] סומך ה' לכל הנופלים אלו העקרות וזוקף לכל הכפופים כיון שהקב"ה פוקדן בבנים הן נזקפות, תדע לך שכן לאה שנואת הבית היתה וכיון שפקדה הקב"ה נזקפה.

ונתתי משכני בתוככם. פירש"י זה בית המקדש, ומפרשים דבריו שהרי אם הכונה על המשכן הרי הוא כבר קיים ומאי קאמר ונתתי לשון עתיד. אך יש לפרש גם על המשכן ומכאן מקור למ"ש בספה"ק עה"פ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, הול"ל ושכנתי בתוכו, אלא בתוך כל אחד ואחד, וז"ש כאן ונתתי משכני בתוככם.

והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלקים. פירש"י אטייל עמכם בגן עדן וכו', אבל הרמב"ן כתב שהכונה ע"ד הפשט וז"ל וטעם והתהלכתי בתוככם שתהיה הנהגתי בכם מפורסמת כמלך מתהלך בקרב מחנהו מספיק להם כל צרכם וכו' ולא הזכיר הכתוב בכאן שכר קיום הנפשות בעולם הנשמות ובעולם הבא אחרי תחית המתים, וכן הוא בתרגום ואשרי שכינתי ביניכון, ויש לפרש ע"ד מ"ש בס' **ליקוטי בני שלשים** עה"פ [דברים כג טו] כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך, כי ל'הצילך ו'לתת א'יביך ל'פניך ר"ת אלול ע"כ, נראה א"כ שיש זמנים שהי"ת ב"ה מתהלך בתוך מחנה ישראל כפשוטו, וז"ש והתהלכתי בתוככם, ויש ליתן רמז בסיפא דקרא ו'הייתי ל'כם ל'אלקים ר"ת עה"כ בגימ' אלו"ל.

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

לכבוד יומא דהילולא של רבינו מנחם מענדל מרימנוב זיע"א (י"ט אייר)

שמועות מהרצ"א

בו נלקטו גרגרים המפוזרים בספרי רבינו מהרצ"א מדינוב זיע"א מה ששמע מפי מורו ורבו מהרמ"מ זצוק"ל וכתבם בספריו בשם אמרם, ונלקטו ובאו בקונטרס מיוחד הנקרא 'שמועות מהרצ"א' ונדפס בסו"ס 'מנחם ציון' שי"ל ע"י מכון בני שלשים (תשס"ד)

בעל תשובה

שמעתי מדברי כבוד אדמו"ר פירוש פשוט על מה שאמרו המקובלים מ"י נקרא עולם התשובה, כי יש לשאול על הבעל תשובה מי הוא כי תיכף נהפך לאיש אחר וכקטן שנולד. (בנ"ר, תשרי ד)

גזל

אמר כבוד אדמ"ו הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל על מה שהוא מן התימא, שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלמוד תורתם, ומתפללים בכוונה, ועונים איש"ר, ואמן, ומיישרים אורחותם, ואח"כ כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם והוא הבל שאין בו חטא [שבת קיט ע"ב], היה מהראוי שתעמוד למשען להם ויוסיפו אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה, ואמר הוא ז"ל שהוא על שאבותם האכילו אותם ממון גזל, שסיגלו ע"י משא ומתן שאינו באמונה ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם ועי"ז נולדים להם תאות ומדות גרועות, והביא לראיה מזפק העוף על שנהנה מן הגזל לא נתקרב לגבי המזבח כי לא לרצון יהיה, והגם שהעוף לא נצטוה הנה הש"י שונא החמס עכ"ד. (אגד"פ קכו)

בעס

קבלנו ממרן הקדוש מהרמ"מ ז"ל מ"כ ברימנאב שבבוא האדם מהדרך יראה שלא לבא לביתו ברעבונו, בכדי שלא יתכעס על אנשי ביתו. (אגד"כ וישב)

מדרגות

שמעתי מן כבוד קדושת מהרמ"מ זצוק"ל על מה דאמרינן בגמ' שאמר ר' דוסא בן הרכינס לר"ע (יבמות טז.) אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שזכית לשם ועדיין לא הגעת לרועי בקר, והקשה מרן צוק"ל מה הוא אשריך שזכית לשם כיון שלדעתו לא הגיע לרועי בקר מה הוא השבח שזכה לשם אדרבה לא טוב הדבר מה שמשבחין לאדם בדבר שאין בו, ואמר מרן ז"ל דהנה דרכי העבודה אינו שוה לכל אדם יש לך שנשמתו מסוגלת לעבודה כזו ויש לך שנשמתו מסוגלת לעבודה אחרת, והנה האדם אינו יודע באיזה עבודה ישתדל הנה בשמעו מה שמשבחין אותו באיזה מדה ובאיזה מדריגה שאין בו הנה ידע בודאי שהוא צריך להשתדל לעבודה זו ולמדרגה הלזו ומן השמים מודיעין לו הדבר הזה, וז"ש ר' דוסא לר"ע אשריך שזכית לשם דכיון ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו בודאי אתה מסוגל לזה ללמד תורה לכל ישראל אבל עדיין לא הגעת וכו' וצריך אתה השתדלות להשיב זאת המדריגה כע"ד מרן צוק"ל. (מג"ת)

מורא רבו

שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל צוק"ל, שעיקר קיבול הלבנה מאור החמה הוא בריחקות כנודע, וכל מה שמתרחקת ביותר תקבל יותר מאורה, וכל מה שמתקרבת ביותר אל המשפיע יכהה מאורה, כן הוא בדמיון קבלת התלמיד מהרב, ע"י שיתנהג עם רבו בריחקות בחינת היראה יקבל ממנו יותר, ומחויב לקבל מוראו ביותר ויקבל ביותר. (אגד"פ ח)

קדושה

שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ זצוק"ל בפסוק והייתם קדושים כו' [ויקרא יא מד], קדושה מלשון הזמנה (עיין ברש"י וישב), שתהיו תמיד מוכנים ומזומנים להשראת הקדושה, כמו אשה לבעלה המכינה את עצמה בטהרה פן בפתע יבוא בעלה וימצאנה טהורה, והבן מאד. (אגד"כ אחרי)

תשובה מאהבה

בגליון מס' 12 (אמור תשפ"א) הבאנו במדור זה באריכות את הקשר ההדוק שהיה בין רבינו רשכבה"ג בעל מראה יחזקאל לבין רבו המובהק מהרמ"מ זיע"א, וכן ציטטנו שם כמה קטעים מהתשובה הידוע והמפורסמת (שו"ת מראה יחזקאל תשובה ק"ד) אודות הנהגת החסידים בכלל ומדרגותיו והילוכו בקודש של רבו מהרמ"מ בפרט, (התשובה נדפסה במלואה בשו"ת הנ"ל שי"ל ע"י המכון בשנת תשס"א עם הגהות הצבי והצדק מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובו עשרות הארות והערות השופכות אור מופלא על כל הנכתב באגרת עיי"ש), ובכעת נביא את המשך דבריו של רבינו המראה יחזקאל שם באיגרת אשר כתב מנהמת ליבו וניסה להביע את רגשי לבו על הזכות הגדול אשר נפלה בחלקו להצטרף לעשת החסידים ולהסתופף בצל הקודש של רבנו מהרמ"מ ולהיות סמוך על שולחנו, וז"ל:

לחמו ניתן מימיו נאמנים לכל עובר ושב, גם אני לחמתי בלחמו הייתי סמוך על שולחנו הטהור אתו עמו ה' שבועות רצופים, מפרשת מצורע עד אחר פרשת אמור, וקודם פורים הייתי אצלו שני שבועות פרשת ויקהל ופקודי והיה לי כל צרכי כיד המלך, לסעודת צהרים סעדתי עמו על שולחנו ובערב נתארחתי אצל הרב הגאבד"ק זילקובא חתנו של רבינו, וזולת זה יש חדר מיוחד שאוכלין שם כל דיכפין יהיה מי שיהיה בלי שום שאלה כלל, ובמשך זמן היותי אצלו היו שם כמה רבנים וגדולי ארץ וכו' כמה וכמה נגידים וספונים שכולם באו מארץ מרחק לשם ד' כולם אנשים גבורי כח עושי דברו עומדים לפניו באימה וביראה וכו' וכולם עומדים מרעיד

המשך בעמ' ד'

פרשת אמור

דבר אל בני ישראל מועדי ה' וכו' ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי וכו'. ואח"כ מתחיל סדר המועדים, וקשה טובא דהתחיל במועדים וסיים בשבת ואח"כ חזר למועדים, ועוד יקשה יותר לפי מה דאיתא בס' דיו"ט איקרי מקרא קודש לפי שאנו צריכין להזמין הקדושה דבדידן תליא מילתא כמ"ש אשר תקראו אותם ודרשינן אתם, אבל קדושת שבת מעצמו בא, ולכך לא נאמר בשום מקום גבי שבת מקרא קודש וכאן נאמר גבי שבת מקרא קודש, ושמעתי לפרש בשם קדוש ה' **רבינו צבי מזידיטשוב**, וי"א בשם הגר"א מווילנא, דכל המקרא קאי על יו"ט דהנה מועדי ה' הם ששה ימים מן התורה, דהיינו יום א' ויום זי"ן של פסח ויום א' של שבועות ויום א' דר"ה ויום א' סוכות ושמיני עצרת, והם נגד ששה ימי החול והותר בהם מלאכת אוכל נפש, ונגד יום השבת הוא יוה"כ ונקרא שבת שבתון ואז אף אוכל נפש אסור, והשתא ניחא הכל, דהקדים לנו ששת ימים תעשה מלאכה וקאי על מלאכת אוכל נפש ולעולם ביו"ט מיירי. (קרבן העני)

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם וכו'. הנה האמירה הראשונה לא פורש מה אמר, אם הכוונה על מה שאמר אחר כך לנפש וכו' הנה זה הוא מאמר בפני עצמו ואמרת אליהם. הנה הוא לדעתי להיות יש חשש כאשר יראו הכהנים שהם נצטוו מצות יתירות ולהתנהג בקדושה יתירה משאר ישראל, לבל יתגאו מול ישראל שהם קדושים יותר מהם, לזה באה להם האמירה מקודם להקדמה שהם בני אהרן, וזהו אמור אל הכהנים בני אהרן, שהם בני אהרן, זה יהיה להם האמירה, להורות כי לא בזכותם וקדושתם היתירה זכו לכל זה רק זכות אהרן שבניו יהיו גדולים במצות קדושה יותר מישראל, ואם כן מה להם להתגאות בדבר שלא עמלו בו. (אגרא דכלה)

או יאמר, מעין הנ"ל, אמור להם שהם בני אהרן ומחוייבים לילך בדרכי אביהם שהיה איש חסיד ורודף שלום והלך לקטן שבקטנים לבקש שלום ולא היה מתגאה, וגם כשאמר לו משה קרב אל המזבח [ויקרא ט ז] היה בוש ומתירא עד שאמר לו משה לכך נבחרת, כן הם לא יתגאו ויתגדלו במעלתם, רק אדרבא יהיו בושים ומתיראים שלא יפגמו קדושתם ח"ו. (שם)

פרשת בהר

וכי תשיג יד גר ותושב וגו' אחרי נמכר גאולה וכו' או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו ומשפחתו יגאלנו או השיגה ידו ונגאל. השלושה גאולות שנזכר במקרא קודש הזה עפ"י מה שראיתי בספר דברי יצחק בשם הגה"ק מוהר"ש מבעלז זי"ע על המסורה ג' פדות, חד חסר וב' מלאים, ושמתי פדת בין עמי ובין עמך, פדות שלח לעמו, והרבה עמו פדות, כי ג' מיני גליות יש, גלות א' מה שאנחנו גולים לבין אומה"ע זה הקטן שבכולם וע"ז נאמר ושמתי פדת בין עמי ובין עמך, חסר, כי זה אינו קשה כ"כ, אמנם גדול מזה בעוה"ר מה שאנו בגלות איש אצל אחיו וע"ז נאמר פדות שלח לעמו, והגדול והקשה מכולם הוא אשר כל איש בגלות לעצמו וע"ז נאמר כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות עמו דייקא ע"כ דפדה"ח, ועיין דעת זקנים בפסוק וכי תשיג שמרומז כאן הגלות שבין אומה"ע, ובא הכתוב השלישי או דוד"ו או בן דוד"ו דו"ד, ובן דו"ד יגאלנו מגלות החל הזה, או משאר בשרו ממשפחתו מה שאנחנו בגלות איש לאחיו שהוא ממשפחתו בני אברהם יצחק ויעקב גם מזה יגאלנו, או השיגה ידו של עצמו ונגאל. הרחמן יגאלנו מכל הגליות גאולת עולם בב"א. (שמועה טובה)

דרוש לפר' בחוקתי ולעבודה בימי הספירה
מספה"ק מראה חזקאל עה"ת

אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם, צ"ל הדקדוקים. גם מ"ש חכז"ל [זוה"ק ח"ג קי"ג ע"א] מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, ונבאר עפימ"ש [ישעיה מ כז] למה תאמר יעקב כו' נסתרה דרכי כו' אלקי עולם ה' בורא קצות הארץ כו' וייעפו נערים ויגעו כו' וקוי ה' יחליפו כח כו' מי העיר ממזרח כו' קורא הדורות מראש כו', צריך לבאר הדקדוקים רבים ובפרט כפל הלשון ויעפו נערים ויגעו, והנ"ל דהנה ידוע כי תועבת ה' כל גבה לב רק צריך האדם להיות שפל רוח ועניו וכאין נחשב, והנה יש בני אדם שמסגפים את עצמם בתעניתים ואינם מגלים את התענית ובודאי בדעתם העובדא נחשב לענין גדול ומ"מ מחזיקים את עצמם לאין ולאפס, שלכאורה אין להם שום מעלה חסרה ולא מצאתי להם שום חסרון רק במה שהם שקרנים אעפ"י שאינם מדברים שיחה בטילה והיינו שאומרים בתפלה כמה פעמים חטאנו פשענו והם אינם מרגישים בעצמם עון חדש וכי אפשר לאדם להתודות על חטא ולא חטא ודובר שקרים לא יכון כו'.

וע"ז אמר דוד המע"ה [תהלים קיט קסב] שש אנכי כו' כי צא ולמד מעניני עוה"ז ועסקיו מו"מ שבודאי צריך האדם לסייר נכסיה באיזה זמן לידע אם הוא מרויח או בעל חוב וגם לקמץ בהוצאות, אבל אין זה העיקר כי אם יבלה ימיו בכל פעם בחשבונות כמה יש לו האיך יפנה למצוא להרויח, רק עיקר מגמת פניו לשוטט למצוא ולעסוק באיזה עסק להרויח כי מה שיש לו מכבר הוא שלו ומה שמניח מלהרויח הוא מפסיד, כמו כן אנשים כאלה אם לא יעסקו רק בחשבונות לידע אם טובים או רעים ובאמת סוף דבר צריכין להיות כאין וענוים אז ישארו באין ובלא דבר ובאמת האדם צריך להיות יש מאין, וע"כ אמר שלמה [קהלת ט י] כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, שעיקר מגמת פני האדם יהיה למצוא איזה תנועה לעשות נחת רוח ליוצרו וע"כ יש הוה אמינא בגמ' לברך ברכה אחרונה על המצות שזיכנו לקיים מצותיו לעשות נ"ר לפניו, וזה"ש שש אנכי על אמרתך כמו היגע למצוא שלל רב וכנ"ל.

וזה"ש [תהלים מח י] דמינו אלקים חסדיך בקרב היכלך, ר"ל שטעות היה בידינו ודמינו שחסדך שופע רק על המתקדשים בבתי כנסיות ובתי מדרשות ועוסקים בסיגופים ובפרישות אבל באמת כשמך אלקים כמו ששמך אלקים דהיינו שליט ומלכותו בכל משלה שבכל דבר יש קדושתו ובכל דבר ברא לעשות נחת רוח לפניו וכן תהלתך על קצוי ארץ, אפילו בעניני עה"ז.

וזה"ש למה תאמר יעקב כו' נסתרה דרכי מה' כו' שעוסקים בפרישות ובסיגופים ואעפי"כ נשארים באין ובאפס, לכך אמר הלא ידענו שאעפ"י שאלקי עולם הי' וקדוש בעליונים מ"מ ג"כ ברא קצות הארץ ומלכותו בכל משלה אפילו במוגשמים יש רמיזא דחכמתא, אבל ויעפו אותם שמנוערים מן השכל שמיגעים א"ע ויגעו שמתייגעים, ובחורים, לשון חרחור שמסגפים את עצמם נכשלים, וטעם הדבר כמ"ש בשם הקדוש מו"ה דובער זצ"ל עמ"ש [אבות פ"ה יד] עושה ואינו הולך שכר מעשה בידו שאם עושה המצות ואינו הולך ממדריגה למדריגה אחרת ע"כ שכר מעשה בידו שאינו עוסק לשמה רק בשביל שכר, והיינו כמאמרינו שבכל עת מחשבין עם עצמן אם טובים או רעים הם, רק צריך האדם לעשות רק בשביל כבוד קונו וכמ"ש בזה"ק [ח"א כ"ג ע"ב] תפלה לעני כי יעטוף צלותא דעני דעביד עטופא לכל תפלה וכתב בשם הבעש"ט דע"ז קאי ולפני ה' ישפוך שיחו שמבקש רק לשפוך שיחו לפני ה' לא בשביל דבר אחר לבקש צרכיו ולעשות בשביל עצמו, רק לבקש דביקות לשי"ת שלא יסוג אחור ממנו שו), ואז הוא עולה במעלות עליונות ומוסיף בכל יום שלימות, וזהו אמרו וקוי ה' אותם שתקותם הוא רק דבקות הש"י הם יחליפו שמחליפים בכל יום ויום מצבם ומעמדם ועובדים את הש"י בכח ושכל אחר מאתמול ועי"כ יעלו אבר כנשרים וירוצו ולא יגעו שלא יהיו נסוגים אחור, וע"ז נאמר [תהלים יט י] יראת ה' טהורה היא אזי הוא עומדת לעד כמו שביארתי במ"א, וע"ז נאמר [ישעיה מא ב] מי העיר ממזרח כו' דקאי על אברהם אע"ה יתן לפניו גוים כו' מי פעל ועשה איזה פעולה הביאו לידי זה לא מצינו שעשה סגופים ופרישות רק קורא הדורות מראש, שהודיע לכל טבעו של הקב"ה ודרש ברבים בראש הומיות קרא כי אני ה' את אחרונים אני הוא.

הנה כי כן אנחנו תמהים על מצות ספירת העומר שאנו סופרים הימים בכל יום כך וכך והוא דבר חקה בלא טעם ותמוה בעיני אדם וכבר יגעתי למצוא טעמים רבים וכל זה איננו שוה לי, אך מצינו בהתפילה שתקנו לומר אתה צויתנו לספור ספירת העומר כדי לטהרינו כו' ומביאין פסוק ע"ז כמ"ש וספרתם לכם, כדי שיטהרו נפשות עמך כו', ובאמת סוף דבר כדי שיטהרו כו' אינו מבואר בפסוק א"כ מה ראיה זו ממקרא זה שהוא כדי לטהר שבספירה זו אנחנו נטהרים.

אבל הענין הוא שספירה זו מורה שכל יום משונה מחבירו ויש לו שם אחר ומנין אחר וכענין שאמרנו שזה מרומז בפסוק וקוי ה' יחליפו כח כנ"ל, וזהו מבואר בפסוק וספרתם לכם לעצמכם שתהיו נותנין לב לספירת הימים שהרי הוא דבר שבמנין ומוסיפין והולכין, בכל יום סופרים יותר, וענין הספירה הוא ממחרת השבת, ר"ל ממחרת לשון מחיר וחלוף, ושבת הוא יום שעוסקים בצרכי קדושה וגם היא אותיות תשובה וצריך להחליף הימים כנ"ל, אזי שבע שבתות תמימות תהיינה שכולם יהיו תמימים בדביקות, והנה הספירה נקרא חוקה כנ"ל שהיא בלי טעם, וזה"ש אם בחקותי תלכו שתקיימו מצות ספירה זו ותלכו ע"כ ממדריגה למדריגה ואת מצותי תשמרו מצות הוא לשון צוות והתחברות שתשמרו את הדביקות, אז ועשיתם אותם כמ"ש במד' הנ"ל מעלה אני עליכם כאלו עשאוני שתקדשו את שמי בעולמו, אמן ואמן.

כשפותח פיו בדברי תורה הכל נעשין כחרשין ומעידין פה אחד שהם דברים שלא שמעתן אוזן נעלמים ונסתרים, וכל אחד ואחד מבין לפי מדרגתו וכח שכלו כפי אשר הכין לו ונקר מחשבתו ובינתו ודעתו להתהלך לפני ד' וכאשר תיקן מדותיו שלש אמות ושבע כפולות וי"ב מנהיגים (ספר יצירה), ופירש רבינו שלכך נקראים שערים שבנפש שכל אחד מקבל הארתו ושפעו לפום שיעורא דיליה.

ובהמשך דבריו מתיחס רבינו יחזקאל על החידו"ת ששמע מרבו וכתבם עלי ספר (והוא הוא הספה"ק 'מנחם ציון' כפי אשר נכתב בשער הספר "אשר כתב ואיזן הרה"ק רבי יחזקאל פאנעט זצוקללה"ה מקארלסבורג"), ואף הציע לבני משפחתו לבוא בעצמם ולהסתופף בצל רבינו וכך כותב:

ואנכי כתבתי כל הדברים ששמעתי מפיו כהוייתן וכצורתן שעלו שלשים דפים וכבר עלה בדעתי לכתוב לכם דרוש אחד מן הבא בידי ולפרש אמרותיו הטהורים לפי קט שכלי, בשגם שידעתי בבירור שאנכי כאפרוח שלא נפתחו עיניו ולא בינת אדם לי ואין בכח תבונתי להשיג אף דיבור קל שבקלים שיחתן של התלמידים היושבים לפניו אמרתי מלאכת שמים היא רק למען הראותכם שהדברים עתיקים ממקום קדוש יבאו ולבל יטעה הקורא לומר שהדברים כפשוטן הדר אמרי גם בזה לא בחר ד' כי אף אם אכתוב לכם רובי תורותיו לא תהיה כוונתכם בעיון ההוא ללמוד איזה הנהגה טובה ודרך הטוב והישר אשר יכשר בעיני ד' ויחפיזן המלך ביקרו איך ללמוד תורה לשמה ועיון תפלה ועשיית המצוות כשלימות דחילו ורחימו לפרחא לעילא רק תשימו עיונכם על הפשט אם הוא חד וחריף הטובה היא אם רעה זה יאמר בכה וזה בכה, ואפשר שיקרכם עון וכו' אשר לזאת כשיסכים הבורא ב"ה על ידכם תזכו לשמוע דברי אלקים חיים למראה עיניכם יוצאים מפה קדוש מדבר היושב ודורש כמשה מפי הגבורה אז תבינו יראת ד' ודעת דרכי רגלי חסידיו לבלתי לשוב לכסלה ואם אמר יאמר שכוונתו להשיב רבים מעון להסכר פי דוברי עתק וסרה ויהיו מלעיבים במלאכי אלקים לא דיברה תורה במתים ואדרבה כל שכן דפקר טפי כי החטאים האלה בנפשותם יודעים רבונם ומתכוונים למרוד חוטאים ומחטיאים את הרבים תפח רוחם והמכחיש המפורסמות הוא מוכחש מפי הכל שכבר נתקבל רבינו הגדול בפי כל הגדולים והצדיקים ורבבות מישראל לקדוש ד' מכובד והחולק עליו כחולק על השכינה והמהרהר אחריו כמהרהר אחר השכינה. ובעינינו ראינו כשהיה כבודו בארמנותינו ובעת ההיא היה הגאון האלקי [מו"ה מנחם מענדל זצוק"ל] האבדפ"ה ק"ק לינסקא עודנו בחיים חיותו, וגדול ממנו בשנים הרבה, ואעפי"כ הרכין לו ראשו עד שברכו ועמד לפניו באימה ופחד יותר ממני, לפי שהשיג יותר את מעלתו הרמה והנשאה וגם כעת שקם בנו תחתיו ה"ה המאוה"ג הצדיק [רבי נפתלי] אב"ד ראפשיץ ושטריזוב וכעת אב"ד הקרייז שלנו עומד עליו לשרתו כאחד מן התלמידים הכל באשר לכל תעידו בעצמכם בראותכם פניו כפני אלקים.

ובהמשך דבריו ממשיך בלשון תחנונים לקרבם אל הקודש וז"ל:

ועתה ברוכי ד' החרדים על דברו צאו וראו חבתכם לפני המקום ומדוע לא תכסוף ותכלה נפשכם לחצרות בית ד' לשמוח בישועתו לאשר האיר פניו אתנו באלה צנתרות מריקי הזהב ויתן לנו את המורה לצדקה הדולים ומשקים לכל הבא לטהר ומדוע לא תתעצם תשוקתכם לגיל ברעדה מפחד ד' ומהדר גאונו להדבק באור פני מלך חיים המלך המרומם והמתנשא בלשון חסידיו ועבדיו האחיכם יבואו ויעלו לבית מקדש מלך ואתם תשבו פה ואין יעמוד לבבכם ותחזקנה ידיכם בראותכם קהל גדול מאוד עובדים השם הנכבד בשמחה ובטוב לבב ואתם תעמדו מנגד וכו' עיי"ש לשונו הזהב באריכות.

ומפני קוצר הירעה אין באפשרותינו לצטט את כל האריכות רק נביא לסיום את דבריו בסוף האיגרת וז"ל:

ועתה אנכי עשיתי את שלי ואת נפשי הצלתי, השומע ישמע והחדל יחדל, וידוע מ"ש חז"ל [חגיגה יג:] על יחזקאל שהוא דומה לבן כפר שראה את המלך, לזאת אל תרגזו ואל יחר בעיניכם אם הטחתי דברים אשר לא כדת תדינוני לכף זכות כי לא מרמה בפי רק קנאת ד' צבאות ואהבת משרתיו עושי דברו בקרבי יתלפדו יען שמצאתי מקום לדבר ולהוציא את רוחי, החרש בל אוכל, ורחמים וחיים ושלום עלינו ועל כל מבקשי ד' באמת ובתמים ישפוך את רוחו על כל בשר ידעו את ד' ולא ילמדו איש את רעהו ומלאה הארץ דעה, הכ"ד בנו א"נ המוכן לשרתו וכוסף אהבתו לנצח הק' יחזקאל בן איש חי אפרתי הנגיד המפורסם כבוד מו"ה יוסף פאנעט מבילין.

וכפי אשר כבר כתבנו בגליון הנ"ל אשר מכתב זה התפרסם ועשה רושם עצום בכל קהילות הקודש עד היום הזה, ונחשב כאבן יסוד באדני החסידות, וידוע אשר העיד הרה"ג מו"ה דוד יצחק קופטייל זצ"ל מורה הוראה דק"ק ביסטריץ, שפעם אחת בא ביום ל"ד בעומר יומא דהלולא של הרה"ק מרימינוב זיע"א בהיכל קדשו של מרן הדברי חיים מצאנז, ומצאו יושב על כסאו וספר "מראה יחזקאל" היה פתוח לפניו ועיניו זלגו דמעות והיה מעיין בתשובה הנ"ל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

לשון תורה

מתוך ספר 'לשון תורה' על כפל לשונות בתורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת אמור

אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וכו' תָּחֹגּוּ אֶת חַג יי שִׁבְעַת יָמִים: רש"י, תחגו שלמי חגיגה[א]. רבינו מיוחס [פ' בא], חג לה' (שמות י"ב י"ד), מלמד שטעון שירה, וכן הוא אומר השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, וכן כל יום שקרוי חג טעון שירה, וכן לילו נקרא חג וטעון שירה שנא' ולא ילין חלב חגי עד הבקר, וכן העצרת נקרא חג שנא' ובחג השבועות, ושמונת ימי החג שנא' תחגו את חג ה', ורבותינו תקנו אף ח' ימי חנוכה, והוא ששנו רבותינו במס' סופרים (כ' ז') י"ח ימים ולילה אחת גומרין בהן את ההלל, אבל שאר ימי הפסח לא נקראו חג בכל מקום אלא שבעת ימים מצות תאכלו, וחג המצות לה' (ויקרא כ"ג ו') מופסק בטעון וכו'[ב]

פרשת בהר

וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו: תורת כהנים [בהר פרשתא ב' פ"ג], אין לי אלא קרקעות שבהם דיבר הכתוב, מנין לרבות דבר המטלטל ת"ל ממכר לרבות דבר המטלטל[ג].

פרשת בחוקתי

וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ: גמרא [בבא בתרא צא:], ת"ר ואכלתם ישן נושן מלמד שכל המיושן מחבירו הוי יפה מחבירו[ד], ואין לי אלא דברים שדרכן ליישנן[ה] דברים שאין דרכן ליישנן[ו] מנין ת"ל ישן נושן מכל מקום[ז] ריש). תורת כהנים [בחוקותי פרשתא א' פ"ג], ואכלתם ישן נושן מה ת"ל, מלמד שכל המתיישן יפה מחבירו, נושן אין לי אלא יין שדרכו לכן מנין לרבות כל המתיישנים תלמוד לומר ישן נושן[ח].

א. נראה דפירש כפל הלשון תחגו חג, חג היינו חגיגה, ע"ז פירש תחגו שלמי חגיגה. וכן משמע בתו"כ אמור פט"ו ח', ופי' רבינו המלבי"ם כבר בארתי (אמור סי' קצא) שלדעת חז"ל שם חג ופעל וחגותם בא על הזבחים והשלמים שמקריבים, וע"כ לא נמצא שם חג על ר"ה ויו"כ רק על ג' הגלים, שבהם היו מצווים להביא קרבן חגיגה.

ב. פי' מופסק באתנחתא בתיבת ה', ונמשך לעיל על תחילת הפסוק ובחמשה עשר יום ולא על סיפא דקרא שבעת ימים מצות תאכלו.

ג. פי' אין לי שימכור לעמיתו או יקנה מעמיתו אלא קרקעות שבהם דיבר הכתוב מקודם דכתיב ושבתם איש אל אחוזתו, ת"ל ממכר לרבות וכו' דממכר משמע איזה ממכר שהוא בין קרקע בין מטלטלין הכל צריך להקדים לישראל. ופי' רבנו המלבי"ם (ויקרא א' תורה אור), במקום שהשם והפועל שוים בגדרם פירושו תמיד שהשם בא להוסיף ולרבות איזה דבר. וכאן בפסוק שלפנינו כתב ומ"ש מנין לרבות דבר המטלטל ת"ל ממכר הוא עפמ"ש (ויקרא סי' יג) כי כל מקום שבא שם הפעולה נוסף על הפעל יש לימוד, ומכר משתתף ג"כ עם מסירה, וימכרם ביד כוחן רשעתם, ר"ל שתמכור דבר נמסר מיד ליד. מ"ש מיד היא מטלטלין שזה ההבדל בין מעמיתך ובין מיד עמיתך שבמובנו המדויק הוא שלוקח החפץ מידו, וכן תרגם יונתן וארום תזבנון זבני לחבריכון או תזבנון עסקא דמיטלטלא מן יד חבריכון לית אתון רשאין לאוניא גבר ית חבריה. יש להעיר דמדרש הגדול ובספר והזהיר (מיוחס למר חפץ אלוף) פ' בהר דרשו באופן אחר, אין לי אלא קרקעות שדבר הכתוב בהן ומנין לרבות דבר המטלטל ת"ל 'מיד עמיתך'.

ד. פירשב"ם ואכלתם ישן מלמד שכל המיושן וכו' - דמשמע הישן יאכלו ויניחו החדש להתיישן.

ה. פירשב"ם דרכן ליישן - חטה ויין.

ו. פירשב"ם אין דרכן ליישנן - כגון מיני פירות שמרקיבין.

ז. פירשב"ם ת"ל ישן נושן מכל מקום - שנה הכתוב להודיע שבח א"י שאפילו אותן שאין דרכן ליישן יתיישנו ויתקיימו.

ח. ופי' רבינו המלבי"ם ואכלתם ישן נושן, היא ברכה אחרת על קיום הפירות שלא ירקיבו ויופסדו ויהיו נשמרים. שזה ע"י השגחת ה' הפרטיית וכמ"ש בפ' נח על והקמותי את בריתי אתך שלא ירקבו המאכלים בתיבה. ולכן סמך זה גם כאן אל הברית. ומזה מבואר שהישן טוב מן החדש שלכן יאכלו ישן וימכרו החדש. ומה שכפל ישן נושן ר"ל כל דבר הנושן אף דברים שאין דרכם לישנם.

יפוצו מעיינותיך חוצה

מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

ובית הלוי נעימות יזמרו

בחסדי הש"ת לאחר עמל ויזע רב זכינו ויצא לאור ברוב פאר והדר הסידור הק'

בית הלוי

לימות החול וש"ב ק"ק נוסח רבוה"ק לבית קאסאן

וזידיטשוב ע"פ

"עטרת בני שלשים"

במהדורה חדשה בשם **"זפרין משולם"** על שמו וזכרו של כש"ת הגה"צ **רבי משולם פייש ראטענבערג** אדמו"ר **מקאסאני** זצוק"ל

כולל הוספות חדשות רבות ומנהגים ובן ספר תהלים וכיו"ב

וניתן יהיה להשיגו ברצות הש"ת בימים הקרובים בחנויות הספרים המובחרות בארץ ובחו"ל ובמשרדי המכון. הפצה: 03-6815542

ויה"ר שיתקבלו תפלותינו לרצון לפני אדון כל

בינה לעיתים

טעם למנהג חץ וקשת ביום ל"ג בעומר

[מספה"ק בני יששכר מאמרי אייר מאמר ג אות ד]

מנהג ישראל אשר התלמידים בני בי רב יורו בקשת ביום הזה. והנה שמעתי מאת כבוד **אדומ"ו הרב הקדוש מהרמ"מ** [מרמנוב] זצוק"ל הטעם הוא כי בימי ר' שמעון לא נראתה הקשת [ע' כתובות עז ע"ב], והנה ביום עלותו למרום עושין הסימן הזה עכ"ד, והוא כעין ללמד בני יהודה קשת [ש"ב א יח], ונ"ל על דרך דברי אדומ"ו, דהנה אמר ר' שמעון בן יוחאי לר' אלעזר בריה (בזהר [ח"א ע"ב ע"ב]) ברי לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דתתחזי קשתא בגוונין נהירין, הוא סימן התגלות אור של מלך המשיח אשר יגלה האור כי טוב הגנוז, הנה ביום הזה אשר נכתב הספר הקדוש הזהר שהוא מהארת האור כי טוב הגנוז מפי בוצינא קדישא, וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח צדקנו יהי אור זה אורו של מלך המשיח, והסימן מסור בידינו בשעתא דתתחזי קשתא בגוונין נהורין, על כן ביום זה לסימן הטוב הלזה ויורו המורים בקשת [דה"א י ג]